

HOMILETSKA GRAĐA: OD NEDJELJE USKRSNUĆA GOSPODNJEG DO NEDJELJE PEDESETNICE

NEDJELJA USKRSNUĆA GOSPODNJEGA: DAN VAZMA

Čitanja: Dj 10, 34a; 37-43

1Kor 5, 6b-8

Iv 20, 1-9

1. KRISTOVA MUKA I USKRSNUĆE ZA NAS SU SAKRAMENT NOVOGA ŽIVOTA

1) Gospodinova muka i uskrsnuće nam pokazuju dva života: jedan što ga podnosimo i drugi za kojim žudimo. Doista, silan je onaj koji se udostojao podnositi ovaj, kako bi nam udijelio ovaj. To nam zaista govori koliko nas on ljubi da je htio s nama dijeliti naše nevolje. Mi smo rođeni i on je rođen: budući da nam je suđeno umrijeti, i on je umro. U ovom našem životu znano nam je dvoje: početak i kraj, rođenje i smrt: rođenjem se upućujemo u nevolje, smrću odlazimo prema onome što je neizvjesno: samo to obiluje u našem kraju. Naš je kraj zemlja, a anđeoski je kraj nebo. Naš Gospodin, dakle, dođe iz drugoga kraja: iz područja života dođe u područje smrti; iz područja blaženstva u područje jada. Dođe donoseći nam svoje blagodati i strpljivo podnije naše nevolje. Svoja je dobra nosio skrovito, a naše jade podnosio otvoreno; pokazivao se čovjek, a skrivao Bog; pokazivala se slabost, skrivalo veličanstvo; pokazivalo se tijelo, skrivala Riječ. Tijelo je trpjelo: pa gdje onda bijaše Riječ kad je tijelo trpjelo? Riječ nije šutjela, jer nas je učila strpljivosti. Evo, Krist Gospodin je treći dan uskrsnuo: gdje je sad poruga Židova? Gdje je izrugivanje osuđenika i budalastih židovskih glavara, onih koji ubiše Liječnika? Sjetite se, predragi, onoga što ste čuli kad smo čitali Muku: *“Ako je Sin Božji, neka siđe s križa pa ćemo mu povjerovati; ako je Sin Božji, neka ga sad izbavi”* (usp. Mt 27, 40. 42. 43). On je sve to slušao i šutio; molio je za one koji su

tako govorili, ali sebe nije očitovao. U drugom evanđelju čak piše da je za njih zazivao rekavši: “Oče, oprostí im jer ne znaju što čine” (Lk 23, 34). Tu je vidio one koji će u budućnosti biti njegovi, vidio je one koji će stalno vjerovati u nj i njima je htio oprostiti. Naša je Glava visila na križu, ali je poznavala svoje udove na zemlji.

2) Pošto je pročitana knjiga *Djela apostolskih*, čuli ste kako su nazočni ostali zadivljeni što su apostoli i oni koji bijahu s njima, nadahnuti i poučeni Duhom Svetim kojeg bijahu primili, govorili jezicima sviju naroda, mada ih nisu učili, te kako je njima, čudom zadivljenima, apostol Petar govorio, izloživši im kako su u neznanju počinili to zlo, tj. pogubili Gospodina; ali Bog je izvršio svoj naum, da se za čitav svijet prolije nedužna krv i da budu izbrisani grijesi sviju vjernika: naime, umro je onaj u kojem ne bijaše grijeha. Za naše je grijeha čuvana zadužnica, đavao je držao presudu protiv nas; u njegovu posjedu bijahu oni koje je zaveo, vladao je nad onima koje je pobijedio. Svi smo bili dužnici, budući da se svi rađamo s naslijeđenim dugom: prolivena je bezgrješna krv i zadužnica grijeha je izbrisana. Oni, dakle, što prema *Djelima apostolskim* povjerovali Petrovim riječima, rekoše potreseni: “Recite, braćo, što nam je činiti?” (Dj 2, 37). Naime, bojahu se da se tako velik zločin ne može oprostiti. Odgovoreno im je: “Obratite se i svatko od vas neka se krsti u Ime Isusa Krista, pa će vam biti oprošteni vaši grijesi” (Dj 2, 38). Koji grijesi? Svi. Kako svi? Ta koji bi bio veći od toga što ste ubili Krista. Doista, kakvo ste veće zlodjelo mogli počinuti od ubojstva svoga Stvoritelja koji je za vas stvoren? Ima li išta gore što bi neki bolesnik mogao učiniti od toga da ubije svoga liječnika? Pa ipak – rečeno im je – i to je oprošteno: sve je oprošteno. Predali ste se okrutnosti i prolili nedužnu krv: vjerujte i pijte ono što ste prolili.

Bilo je, dakle, onih koji puni očaja rekoše: “Recite, braćo, što nam je činiti?” Čuli su odgovor da oni koji povjeruju u onoga kojeg bijahu ubili mogu zadobiti oproštenje tolikog zlodjela. Bijahu tamo nazočni, on ih je vidio: pred svojim je križem vidio upravo one, koje je predvidio prije stvaranja svijeta. I za njih reče: “Oče, oprostí im jer ne znaju što čine”. Oni ubijahu Liječnika, a Liječnik je za ubojice vlastitom krvlju spravljao lijek. Velika li milosrđa i slave: ta što im neće biti oprošteno, ako im se oprašta čak i ubojstvo Krista?

Stoga, predragi, nitko ne smije sumnjati da se u kupelji preporođenja opraštaju baš svi grijesi, najmanji kao i oni najveći: doista, ovo je tomu veliki primjer i potvrda. Nema većega grijeha od ubojstva Krista: pa kad se čak i to oprašta, što ostaje da u krštenom vjerniku ne bi bilo oprošteno?

3) No, razmotrimo, predragi, Kristovo uskrsnuće: naime, kao što je njegova muka označavala naš stari život, tako je njegovo uskrsnuće sakrament novoga života. Zato Apostol veli: “*Krštenjem smo zajedno s njime ukopani u smrt i kao što je Krist uskrsnuo od mrtvih, tako i mi hodimo u novosti života*” (Rim 6, 4).

Povjerovao si i kršten si: stari je život mrtav, na križu umoren, u krštenju sahranjen. Ukopan je stari koji si živio, neka uskrsne novi. Živi čestito: živi tako da živiš, tako da, kad budeš mrtav, ne umreš.

Razmotrite, predragi, ono što u evanđelju Gospodin reče čovjeku koga je ozdravio: “*Eto, ozdravio si! Više ne griješi, da te što gore ne snađe!*” (Iv 5, 14). Mi bijasmo zaslužnjeni takvom presudom i pritisnuti velikom tjeskobom: pa ipak njegovo se milosrđe nikada nije smanjilo. Budući da se ovdje dolje ne živi bez grijeha, krštenima je dao molitvu kako bismo svakodnevno mogli govoriti: *Otpusti nam duge naše* (Mt 6, 12). Dugovi su: ona opća zadužbina, a i mi sami koji ne prestajemo biti dužnicima. Govorimo stoga da nam svaki dan budu oprošteni; no zbog toga ne smijemo kao da smo sigurni počivati u besramnosti, u opačinama i zločinima. Ne smijemo prijateljivati s grijesima: odbacili smo ih i zamrzili: nemojmo se poput pasa vraćati svojim izbljuvinama. A ako nas zaskoče, neka nas iznenade kao one koji ih ne žele, a ne koji ih vole i žele pod svaku cijenu: doista, tko htjedne gajiti prijateljstvo s grijesima, postat će neprijatelj onome koji je bez ikakve ljage došao izbrisati grijeha.

Braćo moja, razmotrite to što rekoh: tko ljubi bolest, neprijatelj je liječniku. Boluješ li u tijelu pa ti dođe liječnik, reci mi što ti svojim dolaskom želi: što drugo, nego te iscijeliti? Ako ti, dakle, mora biti prijatelj, neophodno je da bude neprijatelj tvojoj vrućici: doista, kad bi se veselio tvojoj vrućici, ne bi ljubio tebe. Dakle, on tvoju ognjicu mrzi; protiv nje je stupio u tvoj dom, protiv nje se popeo u tvoju sobu, protiv nje se primakao tvome ležaju, protiv nje je opipao tvoj puls, protiv nje ti je propisao recept, protiv nje načinio i primijenio lijek: sve protiv nje, sve za tebe. Ako je, dakle, on sav protiv tvoje vrućice, sav za tebe, time što voliš vrućicu ti si sam svoj protivnik.

Znam, odgovorit ćeš mi govoreći: Tko je taj koji želi dobro vrućici? I ja znam da bolesnik ne voli ognjicu, nego ono što vrućica traži. Što je rekao liječnik kad ti je došao oboružan svojim umijećem protiv vrućice? Ako se ne varam, rekao ti je: Ne pij hladna pića. Ne pij hladna pića, čuo si od liječnika, neprijatelja svoje vrućice. No, čim je liječnik izišao, vrućica reče: Popij štogod hladno. Kad ti je to kazala, morao si reći: Ova žeđ je vrućica. Tihi govor ti kazuje, učini žeđ podnošljivom, piće će te osvježiti: sjeti se da je liječnik

rekao ne pij. No, dok je liječnik odsutan vrućica je prisutna! Što je liječnik rekao? Želiš li je pobijediti? Ne popuštaj joj. Udružiš li se s liječnikom, bit ćete dvojica protiv vrućice; popustiš li vrućici, liječnik je pobijeđen, ali to je gore za bolesnika nego za liječnika. No, ne bi nam još i to trebalo da Liječnik, Krist bude pobijeđen u “*onima koje on predvidje i predodredi*”: jer “*koje pozva, te i opravda; koje opravda, te i proslavi*” (Rim 8, 29. 30). Neka se pokore mane, neka se uguše požude, davao i njegovi anđeli neka se previjaju od zavisti! “*Ako je Bog za nas, tko će protiv nas?*” (Rim 8, 31).

4) Počni, dakle, duhovno djelovati ispravno živeći ono što Krist pokazuje uskrsnućem svoga tijela. U protivnom, zaista se nemojte nadati tome istome, tj. istom posjedovanju, istoj istini, jednakoј neraspadljivosti tijela: to je plaća vjere, a plaća se daje tek na kraju dana. Za sada, trudimo se u vinogradu i čekajmo kraj dana: onaj što nas je ovdje doveo da bismo radili nije nas stvarno ostavio da malakšemo. Djelatnika koji radi hrani onaj koji mu pripravlja plaću na kraju dana: isto tako Gospodin u ovom svijetu hrani nas radnike ne samo jelom za trbuh, nego i duhovnom hranom. Da ne hrani, ne bih govorio; budući da hrani riječju, mi ovo činimo, mi koji je propovijedamo ne vašim trbusima nego vašim dušama. Izgladnjeli primite, blagujući hvalite: zašto uopće prigovarate, ako vaše duše ne dobivaju nikakvu hranu? A što smo mi? Njegovi službenici, njegove služe: doista, ne svoju nego njegovu smočnicu otvaramo i vama dijelimo. Od toga i mi živimo, da se sačuvamo. A što vam poslužujemo: njegov kruh ili jedan te isti kruh? Tko nekog čovjeka dovede na rad u svoj vinograd, može mu dati kruh, a ne sama sebe. Krist naprotiv, svojim radnicima daje sama sebe: sama sebe čuva u kruhu, sebe sama čuva za plaću. Nemojmo reći: ako ga tako blagujemo, što će nam na koncu ostati? Mi blagujemo, ali on ne nestaje: izgladnjele krijepi, ali sam ne malakše. Tako hrani radnike za koje čuva poštenu plaću. Što bismo zapravo mogli primiti bolje od njega sama? Da je imao nešto bolje od sama sebe to bi nam dao: no, ništa nije bolje od Boga, a Krist je Bog. Počuj: “*U početku bijaše Riječ, i Riječ bijaše u Boga, i Riječ bijaše Bog; Ona bijaše u početku u Boga*” (Iv 1, 1-2).

Tko to može shvatiti? Tko može to razumjeti? Tko to može razabrati? Tko može to proniknuti? Tko to može na dostojan način pojmiti? Nitko. “*Riječ tijelom postade i nastani se među nama*” (Iv 1, 14). On te na to poziva, da radiš kao radnik. “*Riječ tijelom postade*”. On te poziva: Riječ će biti tvoja hvala, Gospodin će biti tvoja plaća.

(Augustin, *Sermo, Guelferb.*, 9)

II. VAZMENA NEDJELJA

Čitanja: Dj 5, 12-16

Otk 1, 9-11a. 12-13. 17-19

Iv 20, 19-31

1. "MIR VAMA"

"I kad bi uvečer toga istog dana, prvog u tjednu – a učenici u strahu od Židovâ zatvorili vrata – dođe Isus, stane u sredinu i kaže im: 'Mir vama!' To rekavši, pokaza im svoje ruke i rebra" (Iv 20, 19-20). Čavli su bili probili njegove ruke, a koplje otvorilo njegov bok; bijahu sačuvani znakovi ranâ za iscjeljenje rane sumnje na srcima nevjernih. Ni zatvorena vrata nisu mogla zaustaviti njegovo tijelo u kojem je boravilo božanstvo. Onaj, čije je rođenje ostavilo netaknutim majčino djevičanstvo, mogao je onamo ući bez otvaranja vrata.

"I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. On im stoga ponovno reče: 'Mir vama!'" (Iv 20, 20-21). Ponavljanje je znak potvrđivanja; tj. on daje ono što je bilo obećano na usta proroka, mir pridodan miru (usp. Iz 26, 3). *"Kao što mene posla Otac"* – dodaje Gospodin – *"i ja šaljem vas"* (Iv 20, 21). Već smo znali da je Sin jednak Ocu; sada slušamo riječi Posrednika. Doista, on pokazuje da je Posrednik kad veli: On je poslao mene, a ja šaljem vas. *"To rekavši, dahne u njih i kaže im: 'Primate Duha Svetoga"* (Iv 20, 22). Dahnuvši u njih pokazao je da Duh nije bio samo Očev, nego da je i njegov. *"Kome otpustite grijeha, bit će mu otpušteni, kome zadržite, zadržat će mu se"* (Iv 20, 23). Ljubav Crkve, koja po Duhu Svetom silazi u naša srca, otpušta grijeha onima koji joj pripadaju; naprotiv, zadržava grijeha onima koji joj ne pripadaju. Zbog toga je govorio o vlasti otpuštanja ili zadržavanja grijeha, pošto je navijestio: "Primate Duha Svetoga".

"Ali Toma, zvani Blizanac, jedan od Dvanaestorice, ne bijaše s njima kada dođe Isus. Govorahu mu, dakle, drugi učenici: 'Vidjeli smo Gospodina!' On im odvrati: 'Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegova rebra, neću vjerovati.' I nakon osam dana bijahu njegovi učenici opet unutra, a s njima i Toma. Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe, stane u sredinu i reče: 'Mir vama!' Zatim će Tomi: 'Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u rebra moja i ne budi nevjeran nego vjeran.' Odgovori mu Toma: 'Gospodin moj i Bog moj!'" (Iv 20, 24-28).

Gledao je i dodirivao čovjeka, a ispovjedio vjeru u Boga kojeg nije vidio niti doticao. No, ono što je vidio i dodirivao navodilo

ga je da vjeruje u ono u što je sve do tada sumnjao. “Reče mu Isus: ‘Povjerovao si zato što si me vidio’” (Iv 20, 29). Nije rekao: Dodirnuo si me, nego samo “Vidio si me”, jer vid u određenom smislu podrazumijeva sva ostala čula. I mi običavamo izrazom vida označavati i druga osjetila, kao kad velimo: Počuj i vidi kako skladno svira, pomiriši i vidi kako je ugodan miris, kušaj i vidi kako je dobar okus, dotakni i vidi kako je vruće. U svakom se od ovih izraza pojavljuje: “vidi”, premda je gledanje svojstveno očima. Tako i sam Gospodin veli Tomi: “Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke!” On zapravo kaže: dodirni i vidi, mada Toma nije imao očiju na vrhovima prstiju. I na vid i na opip odnose se Gospodinove riječi: “Povjerovao si zato što si me vidio”.

Moglo bi se također reći da ga učenik uopće nije dotaknuo, premda ga je Isus pozvao da to učini. Evanđelist zapravo ne kaže: Toma ga je dotaknuo. Bilo da je smatrao dostatnim vidjeti, bilo da je i dotaknuo, te je vidjevši povjerovao, Gospodin s pravom vjeru naroda koji ga neće vidjeti veliča kao onu koja nadmašuje Tominu, riječima: “*Blaženi koji povjerovaše, a da nisu vidjeli (isto)*”. U ovom izrazu upotrebljava prošlo vrijeme ukoliko je u božanskom promislu poimao kao da se već ostvarilo ono što se tek u budućnosti trebalo zbiti.

(Augustin, *Commentarium in Ioannem*, 121, 4 sl.)

2. JEDNO JE NAČIN, A DRUGO JE ČINJENICA USKRSNUĆA

Promotrimo što nam kazuje današnje čitanje. Potiče nas da tražimo odgovor onima koji se pitaju: Kako se Gospodin, koji je u uskrsnuću imao takvu čvrstoću tijela da su ga učenici mogli vidjeti i opipati, kasnije pojavio među njima dok vrata bijahu zaključana. Neki su tim potankostima zbunjeni do te mjere da postoji opasnost gubitka vjere, jer Božjim čudesima suprotstavljaju predrasude svojih razmišljanja. Oni, naime, vele: Ako je bilo tijelo, ako bijahu meso i kosti, ako bijaše ono isto tijelo koje je bilo raspeto na križu, kako je moglo proći kroz zatvorena vrata? Ako nije bilo moguće, nije se ni dogodilo. Ako je pak bilo moguće, kako je bilo moguće? No, ako možeš shvatiti način, više nema čuda, a ako ti se ne čini čudom, samo što nisi potpuno zanijekao uskrsnuće. Promotri čudesa svoga Gospodina od početka i reci mi kako su se obistinila. Nije bilo muževljeva udjela, a Djevica je začela. Objasni mi kako je učinio da djevica začne bez sudjelovanja muškarca. Gdje pomanjka razumijevanje, tu se rađa vjera. Već pri začecu svoga Gospodina imaš čudo; počuj sada o onom pri rođenju. Djevica je začela i ostala

djevicom. I tu je Gospodin, prije uskrsnuća, rođen kroz zatvorena vrata. Još me pitaš: Ako je ušao kroz zatvorena vrata, što je s tjelesnim svojstvima? Odgovaram ti: Ako je hodao po moru, gdje je tjelesna težina? Kažeš mi: Tu je Gospodin djelovao kao Gospodin. A ja ću: Kad je uskrsnuo, zar više nije bio Gospodin? Kako se objašnjava da je i Petru dao da hoda po moru? (usp. Mt 14, 25-29). U Kristu je djelovalo božanstvo, u Petru vjera. Krist je djelovao po sebi, Petar pak potpomognut Kristom. Počneš li o biti čudesa raspravljati ljudskim sredstvima, bojim se da bi mogao izgubiti vjeru. Zar ne znaš da Bogu ništa nije nemoguće? Dakle, rekne li ti netko: Ako je ušao kroz zatvorena vrata, onda nije bio tijelo; ti mu reci: Ipak, ako je bio opipljiv, bio je tijelo; ako je jeo, bio je tijelo; ušao je čudom, a ne na prirodan način. Nije li čudեսno svakodnevno tijelo prirode? Čitavo je jedno čudo; ali ono što se svednevice događa više ne čudi. Protumači mi: zašto smokvino stablo, koje je tako veliko, ima jedva vidljivo sjeme, a skromna tikva ima tako veliku sjemenku? Razmotriš li, makar to ne vidio, u tom tako sićušnom sjemenu nalaze se korijen i listovi pa i plod je unaprijed prisutan u sjemenci. Za uobičajene stvari nitko ne pita kako, a ti me za čudesa pitaš kako. Čitaj evanđelje i prihvati činjenice. Bog je učinio i više, a ti se ne čudiš najveličanstvenijem od svega: nije bilo ničega, a sada svijet postoji.

(Augustin, *Govor 247, 2*)

3. MISA NAVJEŠĆUJE KRISTOVO USKRSNUĆE

Pisac ove knjige tolikom je pomnjom napisao ne jednostavno da se Krist ukazao učenicima, nego je potanko naveo da se to zbilo nakon osam dana i dok svi bijahu na okupu. A koju misao nadahnjuje to što su se svi okupili u istoj kući, ako ne da nas je Krist htio poučiti o vremenu naših zborovanja u njegovo ime? Pokazuje se i kratko zadržava s onima koji se zbog njega bijahu sabrali osmog dana, tj. u nedjelju... Posve je opravdano, dakle, da svoje svete sastanke u crkvama činimo osmog dana. A budući da moramo reći ponešto otajstveno što nadilazi sve umove, zatvorimo vrata; no, Krist dolazi i ukazuje se svima nama, istodobno na nevidljiv i na vidljiv način: nevidljivo kao Bog, vidljivo u svome tijelu. Daje nam svoje tijelo. Božjom mu milošću pristupamo, kako bismo imali udjela u otajstvenoj žrtvi, uzimajući Krista u svoje ruke, kako bismo i mi mogli čvrsto vjerovati da je on uskrisio svoj hram. A da je učešće u otajstvenoj žrtvi ispovijedanje vjere u Kristovo uskrsnuće, očito je iz riječi koje je u njenom slavljenju sam on izgovorio. Naime,

razlomivši kruh razdijelio ga je govoreći: “*Ovo je tijelo moje, koje će se za vas predati na otpuštenje grijeha. Ovo činite meni na spomen*” (Lk 22, 19; 1Kor 11, 24). Dakle, udioništvo u otajstvima prava je ispovijest i spomen da je Gospodin umro i uskrsnuo zbog nas i radi naše dobrobiti pa nas stoga ispunja božanskom milošću.

(Ćiril Aleksandrijski, *In Ioan. Ev.* 12)

4. USKRSLI POMAŽE TOMINOJ NEVJERI

“*Prinesi svoj prst na mjesto čavala*” (Iv 20, 27), tražio si me kad ne bijah tu, sada uživaj u mojoj nazočnosti. Pa i da si šutio, čuo sam tvoju želju; prije nego što si progovorio, znadoh tvoje misli. Čuo sam tvoje riječi i, premda se nisam pokazao, bijah blizu tvojoj nevjeri; svojim neočitovanjem davao sam vrijeme tvojoj nevjeri, iščekujući tvoju želju.

(Bazilije iz Seleukije, *Sermo in Sanct. Pascha*, 4)

III. VAZMENA NEDJELJA

Čitanja: Dj 5, 27b-32.40

Otk 5,11-14

Iv 21, 1-19

1. OTAJSTVO CRKVE NAZNAČENO DVAMA PRIZORIMA RIBOLOVA

U svanuće Isus je stajao na obali: obala označava granicu i kraj mora pa stoga predstavlja kraj vremena. Slika kraja vremena još je činjenica da Petar izvlači mrežu na zemlju, tj. na obalu. Sam Gospodin nam na drugom mjestu tumači značenje ove slike govoreći o mreži izvučenoj iz mora: “*Izvuku je na obalu*”, veli (Mt 13, 48). Što je ta obala? Sam on to objašnjava malo naprijed: “*Tako će biti na svršetku svijeta*” (Mt 13, 49).

No, na tom se mjestu radilo samo o pripovijedanju u obliku prispodobe, a ne o alegorijskom značenju stvarnog događaja. Ovdje pak stvarnim nam događajem Gospodin daje razumjeti ono što će biti Crkva na svršetku svijeta tako kao što je u drugom ribolovu predstavljeno ono što je Crkva danas, u ovom svijetu (usp. Lk 5, 1-11). Prvo se čudo dogodilo na početku njegova propovijedanja; drugo, a to je ovo kojim se sada bavimo, obistinit će se nakon uskrsnuća.

Prvim je ribolovom on htio označiti dobre i zle od kojih je Crkva sada sačinjena; drugi označava da će Crkvu na koncu vremena sačinjavati samo dobri, koji će po uskrsnuću od mrtvih u njoj biti zauvijek.

Prvi put Isus nije stajao na obali kao sada kad je naredio da se bace mreže i ulove ribe: naime, *“uđe u jednu od lađa; bila je Šimunova, pa ga zamoli da malo otisne od kraja. Sjedne te iz lađe poučavaše mnoštvo. Kada dovrši pouku, reče Šimunu: ‘Izvezi na pučinu, i bacite mreže za lov’”* (Lk 5, 1-4). A tada ulovljena riba ostade u barci jer ribari nisu mreže izvukli na obalu, kao što sada čine.

130

Sve ove prilike, a i druge koje bi se mogle naći, ukazuju da je u prvom ribolovu predstavljena Crkva u ovom svijetu, dok je u drugom ribolovu prikazana onakva kakva će biti na svršetku svijeta. To je razlog što je Krist prvo čudo učinio prije muke, a drugo nakon uskrsnuća: tamo Isus predstavlja nas pozvane u Crkvu, ovdje predstavlja nas uskrsnule na vječni život.

Pri prvom ribarenju mreža nije bačena samo s desne strane lađe, kako bi se označilo sabiranje jedino dobrih, niti samo s lijeve strane za označavanje lova samo zlih. Isus ne određuje poblize s koje se strane baca mreža: *“Bacite svoje mreže za lov”*, veli, kako bi označio da Crkva u ovom svijetu sabire i dobre i zle. Ovdje pak poblize određuje: *“Bacite mreže s desne strane lađe”*, kako bi označio da treba sabirati samo one koji su s desna, tj. dobre.

Prvi se put mreža raskidala, što je slika raskolâ koji će razdijeliti Crkvu: ovdje pak, u najvećem miru što ga uživaju sveti, nema mjesta za raskole, pa stoga evanđelist tvrdi: *“Unatoč tolikim ribama”* – tako velikima i brojnim – *mreža se nije raskinula*. Kao da misli na prvi ribolov, kad se mreža doista bila raskinula, da bi takvim uspoređivanjem istaknuo nadmašivanje ovog ribolova, u kojem se sabiru samo dobri.

(Augustin, *Comentarium in Ioannem*, 122, 6 sl.)

2. DOKAZ LJUBAVI

Kad bi bio jedan čovjek koji posti, koji živi u čistoći, koji naposljetku sažezhen plamenom podnese i mučeništvo, te kad bi bio drugi koji mučeništvo odgađa radi izgrađivanja bližnjega, i ne samo da mučeništvo odgađa, nego čak s ovog svijeta i ode, a da ga ne podnese: koji bi od ove dvojice po odlasku s ovog svijeta dobio veću slavu? Nema potrebe za dugom raspravom ni rječitim govorom da bi se odlučilo, budući da sveti Pavao iznosi svoj mišljenje

veleći: *“Umrijeti i biti s Kristom je mnogo bolje, ali je ostati u tijelu potrebnije radi vas”* (Fil 1, 23-24). Ne vidiš li kako Apostol izgradnju bližnjega pretpostavlja umiranju da bi se prispjelo Kristu? Doista, nema boljeg sredstva da bi se bilo s Kristom od vršenja njegove volje, a njegova volja nije ništa, ne želi ništa kao dobro bližnjega... *“Petre”* – veli Gospodin – *“ljubiš li me? Pasi ovce moje”* (usp. Iv 21, 15) i trostrukim pitanjem koje mu Krist upravlja jasno pokazuje da je napasivanje ovaca dokaz ljubavi. To pak nije rečeno samo svećenicima, nego svakome od nas, koliko god povjereno nam stado bilo maleno. Zapravo, makar bilo maleno, ne smije ga se zanemariti jer *“Otac moj”* – veli Gospodin – *“ih ljubi”* (usp. Lk 12, 32). Svatko od nas ima jednu ovcu. Pazimo da je vodimo na prikladne pašnjake. Čim se digne sa svoga ležaja, ni riječima ni činima čovjek neka ne traži ništa drugo doli da svoj dom i svoju obitelj učini što bogoljubnijom. Neka se žena pokaže dobrom gospodaricom kuće, ali još prije toga neka joj mnogo važnija briga bude da cijela njezina obitelj čini i vrši ona djela, koja se odnose na nebesko kraljevstvo. Naime, ako se u zemaljskim stvarima prije obiteljskih interesa brinemo da platimo javne račune kako ne bismo zanemarujući ih bili uhićeni, privedeni na sud i osramočeni, s većim razlogom u duhovnim stvarima činimo tako da platimo prvenstveno ono što dugujemo Bogu, kralju svemira, kako ne bismo bili bačeni tamo gdje je škrgut zubâ.

Tražimo, nadalje, one kreposti koje nam s jedne strane priskrbljuju spasenje, a s druge su strane veoma korisne bližnjemu. Takvi su dobročinstva i molitve; štoviše, molitva od dobročinstava dobiva snagu i krila. *“Tvoje molitve i dobročinstva”* – veli Pismo – *“uziđoše pred Boga kao žrtva podsjetnica”* (Dj 10, 4). Ali ne samo molitva, nego i post od dobročinstva dobiva učinkovitost. Postiš li bez dobročinstava, tvoj čin ne može biti post i postaješ gori od izjelice i pijanice, toliko gori koliko je okrutnost gora od grijeha proždrljivosti. Ali zašto govorim o postu? Makar ti živio uzdržljivo, makar sačuvao djevičanstvo, ako ga ne popратиš dobročinstvima, ostaješ izvan svadbene dvorane. S čime se može usporediti djevičanstvo koje zbog svoje izvrsnosti nije zakonski naloženo ni u Novom zavjetu? Pa ipak, i ono biva odbačeno, ako nije povezano s dobročinstvom. Ako su, dakle, djevice otjerane jer ga nisu živjele s velikodušnošću, tko bi onda mogao zadobiti oprostjenje, ako zanemaruje dobročinstva? Zacijelo nitko. Dakle, tko ne vrši dobročinstava, zasigurno će propasti. Naime, ako u ovozemaljskim stvarima nitko ne živi samo za sebe, nego obrtnik, vojnik, ratar i trgovac obavljaju djelatnost koja doprinosi općem dobru i zajedničkoj koristi, to se još više mora obistiniti u duhovnim

stvarima. Istinski živi samo tko živi za druge. Tko, naprotiv, prezire druge i ne brine se za njih, nego živi samo za sebe, beskoristan je, nije čovjek i ne pripada ljudskom rodu. Možda ćeš mi sada reći: Moram li onda zanemariti svoje stvari, da bih se brinuo o tuđima? Ne, nije moguće da onaj tko vodi računa o bližnjemu zanemari vlastite stvari. Tko traži probitak bližnjega nikome ne šteti, gaji sućut prema svima i pomaže već prema vlastitim mogućnostima, ne vara, niti si prisvaja ono što pripada drugome, ne svjedoči lažno, usteže se od poroka, prigranjuje krepost, moli za svoje neprijatelje, čini dobro onome tko mu nanosi zlo, nikoga ne vrijeđa, ne ogovara čak ni kad je na tisuće načina oklevetan, nego radije ponavlja Apostolove riječi: *“Tko je slab, a da i ja ne budem slab? Tko se salbažnjuje, a ja da ne izgaram?”* (2Kor 11, 29). Naprotiv, tražimo li svoj probitak, njega neće slijediti probitak drugih.

Uvjereni, dakle, s onim što je rečeno da se ne možemo spasiti ako nam nije stalo do općeg dobra, i imajući u vidu primjer sluga koji bijaše udaljen (usp. Mt 24,48-51) i onoga drugog što je u zemlju skrio talent (usp. Mt 24,48-51), izaberimo ovaj drugi put pa ćemo zadobiti i vječni život, što želim da svi mi postignemo milošću i ljubavlju Isusa Krista, našega Gospodina.

(Ivan Zlatousti, *In Matthaeum*, 77, 6)?

3. LJUBIŠ LI ME?

Ponajprije, Gospodin pita Petra ono što je već znao. Pita, i to ne samo jednom, već po drugi i treći put ljubi li ga Petar, i isto toliko puta od Petra čuje odgovor da ga ljubi; i isto toliko puta ne povjerava mu ništa drugo nego zadaću da pase njegove ovce. S njegovim trostrukim odricanjem slaže se trostruka ispovijest ljubavi, tako da njegova riječ ne bude manje poslušna ljubavi nego što je bila pokorna strahu, te da svjedočanstvo njegova glasa ne bude manje izričito pred životom, nego što je bilo pred prijetnjom smrti. Neka, dakle, napasivanje Gospodnjega stada bude potvrda njegove ljubavi, kao što je odricanje od pastira bilo dokaz njegova straha.

Oni koji napasuju Kristove ovce s namjerom da ih prisvoje, neka uvide da ljube sami sebe, a ne Krista; neka uvide da ih vodi žudnja za slavom, moći, novcem, a ne ljubav koja samo želi slušati, pomagati i svidjeti se Bogu. Protiv takvih bdije riječ Gospodnja tako uporno ponavljana, protiv onih istih koji su izazivali Apostolovo jadanje, jer su tražili vlastitu slavu, a ne slavu Krista Isusa (usp. Fil 2, 21).

Što zapravo znače riječi: “Ljubiš li me”? Pasi ovce moje”? Kao da Gospodin njima veli: Ako me ljubiš, ne snuj ovce napasivati za vlastiti probitak; moje ovce pasi kao moje, a ne kao da su tvoje; u njihovu napasivanju traži moju slavu, a ne svoju; nastoj utvrditi moje kraljevstvo, a ne svoje; brini se za moj, a ne za svoj probitak, ako ne želiš biti ubrojen među one koji u ova pogibeljna vremena ljube sami sebe i koji stoga upadaju u sve ostale grijehе, koji po sebi izviru iz takve ljubavi kao iz svoga počela. Rekavši: “Ljudi će biti sebeljupci” Apostol nadodaje: *“bit će srebroljupci, preuzetnici, oholice, hulitelji, roditeljima neposlušni, nezahvalnici, bezbožnici, bešćutnici, nepomirljivci, klevetnici, neobuzdanci, goropadnici, neljubitelji dobra, izdajice, brzopletnici, naduti, ljubitelji užitka više nego ljubitelji Boga. Imaju obličje pobožnosti, ali su se odrekli njezine srži”* (2 Tim 3, 2-5).

Svi ti grijesi kao iz svoga vrela potječu od onoga što je Apostol naveo kao prvo: “sebeljupci su”. S pravom, dakle, Gospodin pita Petra: “Voliš li me?” i s pravom na njegov odgovor: “Da, ljubim te” dodaje: “Pasi jaganjce moje”; i posve opravdano te riječi ponavlja tri puta. Vidimo također na tom mjestu da je voljenje isto što i ljubav: naime, treći i posljednji put Gospodin ne kaže: “Voliš li me” nego pita “Ljubiš li me?”.

Ne ljubimo sami sebe, nego Gospodina: u napasivanju njegovih ovaca tražimo ono što je njegovo, a ne ono svoje. Ne znam na koji se neobjašnjiv način događa da onaj tko ljubi sama sebe, a ne Boga, ne ljubi ni sebe, dok onaj tko ljubi Boga, a ne ljubi sama sebe, zapravo ljubi i sebe. Onaj tko život nema sam od sebe, sebe ljubeći umire: dakle sama sebe ne ljubi, tko za tu ljubav žrtvuje vlastiti život. Onaj, naprotiv, tko ljubi počelo svoga života, toliko više sama sebe ljubi ne ljubeći sebe, jer zanemaruje sebe da bi ljubio onoga od kojeg potječe njegov vlastiti život.

Neka, dakle, oni koji napasuju Kristove ovce ne budu među onima koji “ljube sami sebe”, da ih ne napasuju kao vlastite, nego kao Gospodnje...

Svi ti i drugi slični grijesi, bilo da su zajedno prisutni u istom čovjeku, bilo da svoj utjecaj vrše odvojeno jedni na neke ljude, a drugi opet na druge, svi potječu iz istoga korijena, tj. iz “sebeljublja”. To je pogibelj koje se moraju čuvati osobito oni koji napasuju Kristove ovce tako da nikad ne traže svoj vlastiti, nego Kristov probitak, niti da od ovaca, za čije je spasenje prolivena Kristova krv, pokušavaju izvući zadovoljenje vlastitih žudnja. U onome tko pase njegove ovce ljubav prema Kristu mora toliko rasti, da dosegne onaj duhovni žar koji će ga učiniti pobjednikom i nad prirodnim strahom od smrti, tako da će taj znati umrijeti upravo jer

želi živjeti s Kristom. Naime, apostol Pavao nam veli da žarko želi biti odriješen od tjelesnih spona kako bi se našao s Kristom (usp. Fil 1, 23). On stenje zbog tereta ovoga tijela, ali ne želi biti svučen, nego naprotiv, još preko ovoga obučen, tako da život iskapi ono što je u njemu smrtno (2 Kor 5, 4).

(Augustin, *Comentarium in Ioannem*, 123, 5)

IV. VAZMENA NEDJELJA

Čitanja: Dj 13, 14..43-52

Otk 7, 9. 14b-17

Iv 10, 27-30

1. VJEČNI ŽIVOT

Židovi su veliku važnost pridavali onome što su pitali Krista. Doista, da je rekao: Ja sam Krist, budući da su smatrali kako je Krist mogao biti samo Davidov sin, optužili bi ga da si želi prigrabiti kraljevsku vlast. No, važnije je ono što im je odgovorio: onima što proglašavanje Davidovim sinom htjedoše prikazati kao grijeh, on je izjavio da je Sin Božji. Kako? Počujte: *“Isus im odgovori: ‘Rekoh vam, pa ne vjerujete. Djela što ih ja činim u ime Oca svoga - ona svjedoče za mene. Ali vi ne vjerujete jer niste od mojih ovaca’”* (Iv 10, 25-26).

Već ste shvatili tko su ovce: budite među njegovim ovcama! Ovce su takve ukoliko vjeruju, ukoliko slijede svoga pastira, ne preziru njega koji iscjeljuje, ulaze i izlaze kroz vrata te pašu nalaze: a ovce su jer uživaju vječni život. Pa zašto je onda onima rekao: “Niste od mojih ovaca”? Jer ih je vidio predodređene za vječnu smrt, a ne cijenom svoje krvi ponovno stečene za vječni život.

“Ovce moje slušaju glas moj; ja ih poznajem, i one idu za mnom. Ja im dajem život vječni” (Iv 10, 27-28).

A evo kakvi su pašnjaci. Ako se sjećate, on je prije rekao: “Ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti”. Ušli smo vjerujući, izlazimo umirući. Na isti način na koji smo ušli na vrata vjere, kao vjernici izlazimo iz tijela: na ista vrata izlazimo kako bismo našli pašu. Ta izvrsna paša jest vječni život: tu se trava ne suši, uvijek je zelena, uvijek bujna. Za neku se travu kaže da je uvijek živa: ona se nalazi samo na tim pašnjacima. “Život vječni” – veli – “dajem njima”, tj. svojim ovcama. Vi tražite razlog da me optužite, jer ne mislite nego na sadašnji život.

“*Te neće propasti nikada*” (Iv 10, 28); podrazumijeva se: oni neće, a vi ćete naprotiv ići u smrt vječnu, jer niste moje ovce. “*Nitko ih neće ugrabiti iz moje ruke*” (isto). Sada udvostručite svoju pozornost: “*Otac moj, koji mi ih dade, veći je od svih*” (Iv 10, 29).

Što može učiniti vuk? Što mogu učiniti lopov i razbojnik? Oni ne mogu upropastiti nego one koji su za propast predodređeni. One pak ovce za koje Apostol veli: “*Gospodin poznaje one koji su njegovi*” (2Tim 2, 19) i još: “*One koje je u svom predznanju spoznao, te je i predodredio, koje je predodredio, te je i pozvao; koje je pozvao, te je i opravdao; koje je opravdao te je i proslavio*” (Rim 8, 29-30), te ovce, rekoh, neće moći ni vuk ugrabiti, ni lopov odnijeti, ni razbojnik ubiti. Onaj koji zna čime ih je platio, siguran je za svoje ovce. To je smisao riječi: “*Nitko ih neće ugrabiti iz moje ruke*”.

(Augustin, *Comentarium in Ioannem*, 48, 4-6)

2. KRIST NAS ŽELI PRIVESTI JEDINSTVU

Tako sam “*Sin Božji, Riječ Božja*” i istodobno “*Posrednik između Boga i ljudi*” kao “*Sin čovječji jednak Ocu*” (1Tim 2, 5) po jedinstvu božanstva i nama sličan po preuzetom čovještvu, moleći Oca za nas svojim čovještvom, ipak ne prešutivši da je s Ocem jedno u božanstvu, između ostalog veli: “*Ne molim samo za ove, nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene: da svi budu jedno. Kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu jedno, te svijet uzvjeruje da si me ti poslao. Slavu koju si ti dao meni, ja dadoh njima: da budu jedno kao što smo mi jedno*” (Iv 17, 20-22).

Nije rekao: “*Da ja i oni budemo jedno*”, premda je kao glava Crkve i budući da je “*Crkva njegovo tijelo*” (Ef 5, 23; Kol 1, 18) mogao reći: “*Da ja i oni budemo ne jedno, nego jedan*” jer “*glava i tijelo jedan je Krist*” (1Tim 2, 5; 1Kor 8, 6; 12, 20). No, očitujući svoju božansku istobitnost s Ocem (pozivajući se na to na drugom mjestu veli: “*Ja i Otac jedno smo*” [Iv 10, 30]), istobitnost kakva je samo njemu vlastita, tj. jednakost biti u istoj naravi, želi da njegovi budu “*jedno*”, ali u njemu. Naime, sami po sebi za to bi bili nesposobni, razjedinjeni protivnim htijenjima, požudama, nečistoćama grijeha. Stoga ih je Posrednik očistio da “*budu jedno*” u njemu, ne samo u jedinstvu naravi u kojoj smrtni ljudi *postaju jednaki anđelima* (usp. Lk 20, 36; Mt 22, 30; Mk 12, 25), nego i po istovjetnosti jedne volje koja u punom suglasju sudjeluje u istom blaženstvu, žarom ljubavi na neki način stopljena u jedan duh. To je smisao izraza: “*Da budu jedno kao što smo ti i ja jedno*”; kao što su Otac i Sin “*jedno*” ne samo po jednakosti biti, nego i po volji, tako ovi kojima je Sin

Posrednik između njih i Boga, neka budu samo jedno, ne samo jer su iste naravi, nego i zato što im je ista ljubav zajednička.

(Augustin, *De Trinitate*, 4, 8, 12 sl.)

3. TEORIJSKE POUKE

Mojsije uči da u početku “*stvari Bog nebo i zemlju*” (Post 1, 1); te je riječi kazao da bismo spoznali istinu o stvaranju i o njegovu Tvorcju. I sve ostale riječi izvješaja o stvaranju koje su zapisane, rečene su ne da bismo ih vršili, nego da bismo ih razmatrali. Čitavo Sveto pismo potkrepljuje ovo učenje.

Isto tako, sam Spasitelj u evanđeljima jednom određuje ono što valja izvršiti, drugi put daje na znanje ono što valja spoznati i razmatrati. Doista, kad veli: “*Učite se od mene, jer sam krotka i ponizna srca, i naći ćete spokoj dušama svojim*” (Mt 11, 29), ili još: “*Hoće li tko za mnom, neka se odreče samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom*” (Lk 9, 23; usp. Mt 16, 24), to kaže da rečeno izvršimo isto kao i u slučaju naloga: “*Budite milosrdni i zadobit ćete milosrđe*” (usp. Mt 5, 7), te drugih sličnih savjeta.

Naprotiv, riječi “*ja sam u Ocu i Otac u meni*” (Iv 14, 10) ili: “*Ja i Otac jedno smo*” (Iv 10, 30), ili također: “*Tko vidi mene, vidi i Oca*” (usp. Iv 14, 19), a jednako i druge objave koje se odnose na Božju narav, a koje se nalaze u oba Zavjeta, rečene su i zapisane da ih razmatramo te o njima imamo ispravnu i pobožnu spoznaju.

(Didim Aleksandrijski, *In Zachariam*, 3, 13-15).

4. MOLITVA ZA KRŠĆANSKU ZAJEDNICU

Bog mira, koji od dvoga čini jedno (Ef 2, 14) i povezuje nas jednoga s drugim, koji kraljeve postavlja na prijestolja i siromahe pridiže sa zemlje te iz prašine podiže uboga, iz gliba vadi siromaha (Ps 113, 7); koji je izabrao Davida i uzeo ga od stada ovaca (usp. Ps 78, 70), premda bijaše najmlađi Jišajev sin (1Sam 17, 14); koji snagom ispunja riječ onih koji naviještaju evanđelje (Ps 68, 12), on neka ravna našom desnicom, neka je po svojoj volji vodi i okruni slavom (Ps 73, 24), napasajući pastire i vodeći vođe; da bismo mi s mudročju mogli napasivati njegovo stado... Neka dadne moć i silu svome narodu (Ps 68, 36) i neka si načini krasno i neokaljano stado (Ef 5, 27) dostojno nebeskog ovčinjaka u kući radosti (Ps 87, 7), u sjaju svetih (Ps 110, 3); da svi, stado i pastiri, možemo pjevati slavu (Ps 28, 9) u Isusu Kristu, našem Gospodinu, kojem neka je svaka slava u vijeke vjekova. Amen.

(Grgur Nazijanski, *Govor* 2, 117)

V. VAZMENA NEDJELJA

Čitanja: Dj 14, 20b-26

Otk 21, 1-5a

Iv 13, 31-33a. 34-35

1. NOVI LJUDI PO NOVOJ ZAPOVIJEDI

Krist nam je, dakle, dao novu zapovijed rekavši da ljubimo jedni druge kao što nas je on ljubio. Ta nas ljubav obnavlja kako bismo postali novi ljudi, baštinici Novog zavjeta, pjevači nove pjesme. Ta je ljubav, braćo, obnovila i pravednike drevnih vremena, patrijarhe i proroke, kao što je kasnije obnovila i blažene apostole. Sada obnavlja sve narode i čitav ljudski rod koji je raširen diljem zemlje, i sjedinjujući ga tvori samo jedan novi narod, tijelo nove Zaručnice jedinorođenoga Božjeg Sina, o kojoj Pjesma nad pjesmama veli: *“Tko je ta što se diže blistajući od sjaja?”* (Pj 8, 5, prema Septuaginti). Ona blista sjajem jer je obnovljena: čime, ako ne novom zapovijedi? Evo zašto su njezini udovi brižni jedni prema drugima pa ako jedan trpi, svi s njime trpe; ako je jedan proslavljen, s njime se svi ostali raduju (usp. 1Kor 12, 25-26). Oni slušaju i vrše ono što Gospodin veli: *“Novu vam zapovijed dajem, da ljubite jedni druge”,* ali ne kako se ljube oni koji traže propadljivo, ni kako se ljube ljudi ukoliko su iste ljudske naravi, nego kako se ljube oni koji su sinovi Svevišnjega i koji teže postati braćom njegovog jedinog Sina, koji se međusobno ljube ljubavlju kojom ih je on ljubio, koja će ih dovesti do postizanja onog cilja gdje će on zadovoljiti sve njihove želje u izobilju sviju naslada (usp. Ps 103, 5). Dakle, svaka će želja biti zadovoljena, kad Bog bude sve u svima (usp. 1Kor 15, 28). Takav cilj neće imati kraja. Tamo gdje nitko ne može prispjeti ako prije nije umro za ovaj svijet, ali ne običnom smrću u kojoj duša napušta tijelo nego smrću izabranih, nitko ne umire. Ta smrt, dok smo još u ovom smrtnom tijelu, uzdiže srce prema nebesima. O toj smrti Apostol veli: *“Ta umrijeste, i život je vaš skriven s Kristom u Bogu”* (Kol 3, 3). Možda je iz istog razloga napisano: *“Ljubav je jaka kao smrt”* (Pj 8, 6).

Zahvaljujući toj ljubavi, makar još bili utamničeni ovoga propadljivog tijela, mi za ovaj svijet umiremo i naš je život skriven s Kristom u Bogu; ili još bolje, ta ista ljubav naša je smrt za svijet, a život je s Bogom. Doista, ako o smrti govorimo kad duša napušta tijelo, zašto ne bismo govorili o smrti kad naša ljubav napušta ovaj svijet? Ljubav je, dakle, uistinu jaka kao smrt. Što je jače od ove ljubavi koja pobjeđuje svijet?

No, nemojte, braćo, misliti da je Gospodin rekavši: “Novu vam zapovijed dajem, da ljubite jedni druge”, zaboravio onu drugu zapovijed koja nam je dana, tj. da ljubimo Gospodina Boga svoga svim srcem, svom dušom i svim umom svojim. Može izgledati da je on to zaboravio, ukoliko kaže samo: “da ljubite jedni druge”, kao da prva zapovijed nema veze s onom koja nalaže da ljubimo “bližnjega kao sebe samoga” (Mt 22, 37-40).

“*Na te dvije zapovijedi*” – reče Gospodin, kako pripovijeda Matej – “*svodi se sav zakon i proroci*” (isto). No, za onoga tko dobro shvaća, svaka od dviju zapovijedi nalazi se u onoj drugoj. Doista, tko ljubi Boga, ne može Boga prezreti, kad on nalaže da se ljubi bližnjega; i onaj tko bližnjega ljubi duhovnom ljubavlju, koga u njemu ljubi, ako li ne Boga? To je ona ljubav oslobođena od svakoga zemaljskog osjećaja, koju Gospodin pobježe označuje dodajući riječi: “kao što sam ja vas ljubio”. Što je Gospodin u nama ljubio, ako ne Boga? Ne stoga što bismo ga već posjedovali, nego da bismo ga mogli posjedovati; da nas, kao što malo prije rekoh, dovede tamo gdje će Bog biti sve u svima. U ovom se smislu s pravom kaže da liječnik voli svoje bolesnike: što ljubi u njima, ako ne ono zdravlje što im ga želi povratiti, a nipošto bolest koju se trudi odagnati?

Ljubimo, dakle, jedni druge i, koliko možemo, uzajamno si pomažimo imati Boga u svojim srcima. Tu nam ljubav daruje onaj koji nam govori: “Kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge” (Iv 13, 34). On nas je ljubio kako bi nas učinio sposobnima da se međusobno ljubimo; ljubeći nas udijelio nam je da se grlimo uzajamnom ljubavlju i kao udovi povezani jednim tako ljupkim vezom, budemo tijelo toliko uzvišene glave.

“*Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge*” (Iv 13, 35). Kao da je rekao: Oni što nisu moji učenici osim ljudske naravi s vama imaju zajedničke druge darove kao što su život, osjetila, razum i sva ona dobra koja su vlastita i životinjama; oni imaju i dar poznavanja jezika, moć dijeljenja otajstava i dar prorokovanja; dar spoznavanja ili dar vjere, sposobnost da siromasima razdijele sav svoj imetak, te da svoje tijelo predaju da se za žrtvu sažeže u plamenu. No, nemaju li ljubavi, samo su cimbali što zveče: ništa su i svi ti darovi ništa im ne koriste (usp. 1Kor 13, 1-3). Ne, dakle, po tim, mada izvrsnim milostima, koje mogu biti udijeljene i onome tko nije moj učenik, nego će “svi znati da ste moji učenici po ovome, budete li jedni za druge imali ljubavi”.

(Augustin, *Commentarium in Ioannem*, 65, 1-3)

2. UČINITE TAKO DA BOGU NE DOĐETE SAMI

Ako vjerujete da ste postigli nekakav napredak, sa sobom povucite još nekoga, nastojte na Božjem putu imati sudrugove. Ide li netko od vas, braćo, na trg ili u toplice te susretne nekoga koji ništa ne radi, poziva ga da mu čini društvo. Pa onda, ako idete Bogu, učinite tako da mu ne idete sami. Zato je pisano: "I tko ovo čuje, neka rekne: Dođi!" (Otk 22, 17), tako da onaj koji je u srcu oćutio poziv božanske ljubavi učini da i njegov bližnji čuje glas poziva. Može se dogoditi da taj nemadne kruha kojeg bi udijelio kao milostinju, no ima li jezik, ono što može dati mnogo je više od toga. Uistinu, mnogo više vrijedi riječju okrijepiti besmrtnu dušu, nego zemaljskim kruhom nasititi smrtno tijelo. Braćo, nemojte svome bližnjemu uskratiti milostinju riječi.

(Grgur Veliki, *Homiliae*, 6, 6)

3. LJUBAV

Želiš li i ti ovu vjeru, ponajprije ćeš steći spoznaju Oca. Jer Bog je ljubio ljude: radi njih je stvorio svijet, njima je podložio sve što je na zemlji, dao im je razum, um, jedino je njima okrenuo pogled gore prema sebi, oblikovao ih je na svoju sliku (usp. Post 1, 26-27), k njima je poslao svoga Sina Jedinorođenca (usp. 1Iv 4, 9), obećao im je kraljevanje na nebesima (usp. Mt 25, 34), i dat će ga onima koji ga budu ljubili (usp. Jak 2, 5). Kad ga spoznaš, možeš li zamisliti kolika li će te radost obuzeti? Kako nećeš ljubiti onoga tko je tebe toliko ljubio? Da bi ga ljubio postat ćeš nasljedovateljem njegove dobrote i nemoj se čuditi tome da jedan čovjek može postati Božjim nasljedovateljem: to može jer to želi. Sreća nije u tome da čovjek tlači svoga bližnjega, ni u želji da postigne više od onih slabijih; nije sreća ni u bogatstvu, ni u činjenju nasilja nad nižima od sebe. U tome nitko ne može nasljedovati Boga, to je tuđe pojmu Božje veličine! Naprotiv, tko na sebe uzima teret bližnjega (usp. Gal 6, 2) i po onome u čemu je nadmoćniji nastoji slabijemu pomoći, tko dajući potrebnima ono što je od Boga primio, onima koji dobročinstvo primaju taj je poput Boga, on je Božji nasljedovatelj.

(*Epistola ad Diognetum*, 10)

4. ŽIVOT U OSAMI ILI AKTIVAN ŽIVOT?

Prema svojim mogućnostima pomozite mi i dajte ruku nevoljniku, kojeg kao suprotnosti privlače nagnuće i duh. Ono

prvo potiče na bijeg, u goru, u osamu, nagovara na spokoj tijela i duše, unutrašnju sabranost i vladanje čulima tako da, slobodan od svake ljage, mogu biti blizak Bogu, blistati sjajem Duha bez ikakve primjese zemaljskog uznemiravanja, koje bi sprječavalo božansko svjetlo tako da možemo dosegnuti sam izvor svjetlosti te otklonivši sve privide od istine, okončamo svaku svoju želju. Ovo drugo me naprotiv tjera da izađem, da se brinem o općoj dobrobiti, da samom sebi koristim koristeći drugima, da obznanjujem Božju slavu i Bogu vodim narod izabrani, sveti puk, kraljevsko svećenstvo (usp. 1Pt 2, 9)... i govori mi da se ne smije gledati samo na svoju dobrobit, nego se mora voditi računa i o drugima. Doista, premda je mogao ostati u slavi svoga božanstva, Krist se ne samo lišio do te mjere da je uzeo obličje sluge (usp. Fil 2, 7), nego je ne gledajući na vlastito poniženje podnio muku križa, da bi uništio grijeh s njegovim krivnjama i svojom smrću pobijedio smrt (Heb 12, 2). Prvi su glasovi poticaji vlastitih nagnuća, a drugi su znakovi Duha.

(Grgur Nazijanski, *Sermo ad Patrem*, 12, 4)

VI. VAZMENA NEDJELJA

Čitanja: Dj 15, 1-2. 22-29

Otk 21, 10-14. 22-23

Iv 14, 23-29

1. PRISUTNOST DUHA

Sam Duh Sveti jest ljubav. Stoga Ivan veli: “*Bog je ljubav*” (1Iv 4, 8). Tko svim srcem traži Boga, već ima onoga koga ljubi. I nitko ne bi mogao ljubiti Boga, kad ne bi posjedovao onoga koga ljubi. Pa ako bi nekoga od vas upitali ljubi li Boga, taj bi uvjerenost i sa sigurnošću odgovorio da ljubi. Ipak, na početku čitanja čuli ste kako Istina veli: “*Ako me tko ljubi, vršit će moju riječ*” (Iv 14, 23). Dokaz ljubavi jest djelovanje. Zato Ivan u svojoj poslanici također veli: “*Rekne li tko da ljubi Boga, a ne vrši njegovih zapovijedi, lažac je*” (usp. 1Iv 4, 20). Dakle, Boga uistinu ljubimo kad po odredbi njegovih zapovijedi obuzdavamo svoj užitak. Naime, tko još trči za nedopuštenim užitcima, ne može reći da ljubi Boga, čijoj volji proturječi.

“*I Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti*” (Iv 14, 23). Zamislite, predraga braćo, kojeg li slavija: u kući ugostiti Boga! Dolazi li u vaš dom neki bogataš ili veoma

važan prijatelj, zacijelo ćete pohititi sve očistiti i urediti da ništa ne uznemiruje njegov pogled. Neka, dakle, onaj tko u svojoj duši Bogu spravlja boravište očisti ljage djelâ. No, bolje promotrite riječi: “*K njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti*”. To znači, u neke ulazi, međutim ne ostaje, jer dotični pokajanjem načine mjesto Bogu, ali u trenutku napasti zaborave na svoje pokajanje i vraćaju se grijehu, kao da ga nikad nisu zamrzili. Onaj, naprotiv, tko Boga uistinu ljubi, vrši njegove zapovijedi pa Bog u njegovo srce ulazi i u njemu ostaje, jer ljubav prema Bogu toliko ispunja njegovo srce da u vrijeme napasti ostaje nepoljuljano. Dakle, taj doista ljubi, jer mu nikakav nedopušteni užitek ne pomućuje duh. Toliko se više od nebeske ljubavi udaljava, koliko se uvaljuje u zemaljske užitke. Zato je još rečeno: “*Tko mene ne ljubi, zapovijedi moje ne vrši*” (usp. Iv 14, 24). Povucite se, braćo, sami u sebe; ispitajte se ljubite li uistinu Boga, ali ne vjerujte samima sebi, ako nemate dokaze djelâ. Pogledajte da li jezikom, mišlju i činima uistinu ljubite Stvoritelja. Ljubav prema Bogu nikad ne zna za dokolicu. Ako je postoji, čini velika djela; ako nema djela, znači da nema ni ljubavi.

“*Riječi koje ste čuli nisu moje, nego Oca koji me posla*” (Iv 14, 24). Znajte, braćo, onaj što govori jest Riječ Očeva i stoga riječi koje izgovori Sin zapravo su Očeve, jer je Sin Očeva Riječ: “*Ovo vam rekoh dok bijah s vama*”; kako ne bi bio s njima onaj koji prije uzlaska na nebo obećava: “*Bit ću s vama sve do svršetka svijeta*” (usp. Mt 28, 20)? Utjelovljena Riječ ostaje i odlazi; odlazi tijelom, ostaje božanstvom. Kaže da ostaje, da uvijek bude prisutan svojom nevidljivom moću, a odlazi svojom tjelesnom vidljivošću.

“*Branitelj - Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, poučavat će vas o svemu i dozivati vam u pamet sve što vam ja rekoh*” (Iv 14, 26). Skoro svi znate da grčka riječ Paraklet na latinskom znači odvjetnik, branitelj ili tješitelj. A naziva ga braniteljem jer se kod Oca zauzima za nas grješnike. Ovaj Duh, koji je istobitan s Ocem i Sinom, zagovara za grješnike i upravo se on zauzima, jer one koje je sobom ispunio nûka da traže oprostjenje. Stoga Pavao veli: “*Sam Duh se za nas zauzima neizrecivim uzdasima*” (Rim 8, 26). No, onaj tko moli niži je od onoga koga se moli; pa kako Duh može moliti, ako nije niži? Duh moli tako što na moljenje potiče one koje je ispunio. Istog se Duha naziva i tješiteljem jer dok u grješnicima budi nadu u oprostjenje, njihov duh podiže iz žalosti. O tom se Duhu nadalje s pravom veli: “*O svemu će vas poučiti*”, jer ako Duh nije blizu srcu slušatelja, govor onoga tko poučava nema učinka. Ne pripisujte učitelju ono što shvaćate, jer ako Duh nije u onome tko poučava, učitelj jezik uzalud klepeće. Evo, vi jednako čujete glas onoga što govori, ali ne shvaćate svi jednako smisao onoga što je rečeno. Ako je, dakle, uvijek jedna te ista riječ, otkud u vašim srcima različito

razumijevanje? Zacijelo jer postoji jedan unutarnji učitelj koji neke poučava na poseban način. A o tom poučavanju Duh po Ivanu veli: “*Njegovo će vas Pomazanje o svemu poučiti*” (1Iv 2, 27). Prema tome, riječ ne poučava bez djelovanja Duha. Ali zašto uopće govorimo o ovom poučavanju ljudi, kad sam Stvoritelj ljude ne poučava osim po Duhu? Dakako, prije nego što je ubio brata, Kain je čuo Božji glas (Post 4, 7). No, budući da je zbog svojih grijeha glas čuo, ali nije imao pomazanje Duha, Božju je Riječ čuo, ali je nije izvršio. Valja se još upitati zašto se o istom Duhu kaže: “*o svemu će vas poučiti*”, ako je poučavanje nešto što spada na nižega? No, budući da pod poučavanjem i upućivanjem katkad podrazumijevamo nekakvo davanje, čin se poučavanja pripisuje Duhu ne zato što bi potjecao odozdo, nego jer dolazi iz tame. “*Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem*” (Iv 14, 27). Ovdje ostavljam, tamo dajem. Ostavljam onima koji slijede, dajem pak onima koji dolaze.

(Grgur Veliki, *Homiliae*, 30, 1)

2. DAR MIRA

Gospodin nastavlja: “*Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem*” (Iv 14, 27)

To je ono što čitamo u proroka: “Na mir dodajem mir”; odlazeći, on nam ostavlja mir i mir će nam dati kad se vrati na svršetku vjekova. Mir nam ostavlja u ovom svijetu, i svoj će nam mir dati u budućem kraljevstvu. Ostavlja nam mir da bismo mi koji ovdje ostajemo mogli pobijediti svoje neprijatelje; mir će nam dati tamo gdje ćemo moći živjeti bez straha od neprijateljskih nasrtaja. Ovdje nam ostavlja mir, da se međusobno ljubimo; svoj će nam mir dati gore, gdje neće biti nikakva razloga za međusobno sporenje. Ostavlja nam mir, da se, dok smo u ovom svijetu, međusobno ne optužujemo; svoj će nam mir dati, kad razotkrije najskrovitije misli svakoga od nas i svatko će tada od Boga primiti hvale koje bude zaslužio (usp. 1Kor 4, 5). Dakle, u njemu i od njega dolazi ovaj mir, i onaj što nam ga ostavlja kad odlazi Ocu, i onaj što će nam ga dati kao nas bude doveo Ocu. A što je to što nam je ostavio odlazeći od nas, ako ne on sam koji se nikada od nas neće udaljiti? Doista, on sam jest naš mir, on koji od dvaju naroda učini samo jedan (usp. Ef 2, 14). On je naš mir i kad vjerujemo da on jest i kad ga budemo gledali kakav jest (usp. 1Iv 3, 2). Naime, ako ne napušta nas koji putujemo ovim svijetom daleko od njega, nas koji smo zatočnici ovoga propadljivog tijela što opterećuje dušu (usp. Mudr 9, 15), i koji prema njemu hodimo u vjeri, a ne u jasnom gledanju (usp. 2Kor 5, 6-7), koliko će nas više ispuniti sobom, kad naposljetku

prispijemo gledanju njega kakav jest? No, zašto kad veli: “Mir vam ostavljam, ne kaže: “svoj mir”, dok “svoj” dodaje kad veli: “mir vam svoj dajem”? Možda zato što posvojnu zamjenicu “svoj”, makar se u Gospodinovu izričaju nalazi samo jednom, treba podrazumijevati tako da se ona odnosi na oba slučaja kad izgovara riječ “mir”? Ili je možda u toj pojedinosti skriveno neko otajstveno značenje, koje valja tražiti tako da nam se na kucanje otvori? Možda je htio da se pod njegovim mirom razumije samo onaj što ga on ima u sebi? S obzirom na mir što nam ga je ostavio u ovom svijetu, taj je više naš nego njegov. On u samom sebi nema nikakva razloga za sporenje, jer u sebi nema apsolutno nikakva grijeha, dok ćemo mi takav mir imati samo onda dok budemo govorili: “*Otpusti nam duge naše*” (Mt 6, 12). Mi, dakle, uživamo nekakav mir kad u svojoj nutrini doživljavamo radost u opsluživanju Božjeg zakona: ipak taj mir nije potpun, ukoliko u vlastitim udovima zapažamo jedan drugi zakon protivan zakonu svoje duše (usp. Rim 7, 22-23). Ovaj mir vlada među nama i u nama, kad vjerujemo u međusobnu ljubav i kad tom ljubavlju jedni druge ljubimo; ipak, taj mir nije potpun, jer ne možemo jedan drugome vidjeti unutarne misli i jer stvaramo neko dobro ili loše mišljenje o onome što u nama stvarno ne postoji. Dakle, premda nam ga je ostavio Gospodin, ovaj je mir doista naš: kad ne bi bio po njemu, ne bismo imali ni ovog mira, ali to nije onaj mir što ga on posjeduje. Ipak, ako ga sve do konca sačuvamo takva kakva smo ga primili, dobit ćemo onaj mir što ga on ima i u kojem nećemo među sobom ni u sebi imati nikakva razloga za sporenje, ništa nam međusobno neće biti nepoznato od onoga što je sada skriveno u našim srcima.

(Augustin, *Commentarium in Ioannem*, 77, 3 sl.)

3. MIR JE SPOKOJ REDA

Prema tome, mir tijela je skladna povezanost njegovih dijelova; mir nerazumske duše je uređen pokoj njezinih žudnja; mir razumske duše je dobro uređena usklađenost misli i činâ; mir duše i tijela jesu uređeni život i zdravlje živog stvora; mir smrtna čovjeka s Bogom jest uređen posluš u vjeri pod vječnim zakonom; mir među ljudima uređena je sloga; mir doma jest jednodušna sloga ukućana u zapovijedanju i slušanju; mir grada uređena je sloga građana u zakonu i u posluhu; mir nebeskoga grada savršeno je uređena i savršeno usklađena zajednica uživanja Boga i uzajamne radosti u Bogu; mir svega jest spokoj reda. A red je usklađenje jednakih i nejednakih bića, koje svakom daje mjesto koje mu dolikuje.

(Augustin, *De civitate Dei* 19, 13)

DUHOVI: NEDJELJA PEDESETNICE

Čitanja: Dj 2, 1-11
1Kor12, 3b-7. 12-13
Iv 20, 19-23

1. DUH JE SVJETLOST VJERNICIMA

Zar bi Prijestolja i Gospodstva, Vrhovništva i Vlasti mogli živjeti blaženo kad ne bi trajno gledali lice Oca koji je na nebesima (usp. Mt 18, 10)? No, takva gledanja nema bez Duha. Naime, odmakneš li noću od sebe svijeću, tvoje oči ostaju slijepe, moći nepomične, vrijednosti nejasne pa bi se uslijed neznanja i zlato gazilo jednako kao i željezo.

Slično je i na umnom području, nemoguće provesti život u skladu sa zakonom upravo kao što je uistinu nemoguće bez zapovjednika očuvati stegu u vježbanju ili bez zborovođe u zboru održati suzvučje...

Ispravno rasuđujući može se zaključiti da i u vrijeme kad Gospodin bude ostvario svoj očekivani dolazak s nebeskih visina, prema riječima nekih, bit će pridružen i Duh Sveti; i on će biti tamo u dan objavljenja Gospodnjega (usp. Rim 2, 5), kad blaženi i jedini Vladar (usp. 1Tim 6, 15) bude sudio zemlji po pravdi.

Doista, tko bi mogao biti takva neznalica glede dobara što ih Bog pripravlja onima koji ih budu dostojni pa u vijencu pravednih ne vidjeti milost Duha, savršeniju i obilnije danu tada, kad će duhovna slava biti udijeljena svakome prema njegovim kreposnim djelima?

(Bazilije Cezarejski, *De Spiritu Sancto*, 16, 38. 40)

2. MOĆ OPRAŠTANJA NE PRIPADA PETRU, NEGO CRKVI

Kao što znate, Gospodin Isus je prije muke odabrao učenike koje je nazvao apostolima. Među njima samo je Petar zavrijedio nastupati u ime cijele Crkve. Zbog tog predstavljanja čitave Crkve bijaše mu rečeno: *“Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga”* (Mt 16, 19). Ti ključevi nisu dani samo jednom čovjeku, nego cijeloj Crkvi. To ističe Petrova povlastica, koja je izražavala sveopćost i jedinstvo Crkve kad mu je rečeno: tebi dajem ono što je dano svima. Zapravo, da biste znali kako je cijela Crkva primila ključeve kraljevstva nebeskoga, počujte što Gospodin veli svim apostolima: *“Primite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržat će im se”* (Iv 20, 22). To pripada ključevima za koje je rečeno: *“Ono što budete odriješili na zemlji, bit će*

odriješeno i na nebu, a ono što svežete na zemlji, ostat će svezano i na nebu”. No, ove su riječi rečene Petru. Da bi znao kako je Petar predstavljao cijelu Crkvu, počuj što je rečeno njemu, a što svim vjernicima: “Ogriješi li se tvoj brat o tebe, pokaraj ga nasamo. Ne poslušaj li te, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu svjedoka; naime, pisano je: *‘Neka na iskazu dvojice ili trojice svjedoka počiva svaka tvrdnja. Ako ni njih ne poslušaj, prijavi ga Crkvi; ako pak ni Crkve ne poslušaj, neka ti bude kao poganin i carinik. Zaista, kažem vam, što god svežete na zemlji, bit će svezano i na nebu; i što god odriješite na zemlji, bit će odriješeno i na nebu’* (Mt 18, 15 sl.). Golubica vezuje, golubica i razrješuje; zdanje na stijeni veže i odrješuje.

Neka paze oni koji su vezani; neka budu oprezni oni koji su odriješeni. Oni koji bijahu odriješeni neka paze da se ne daju svezati; oni koji su svezani, neka mole da budu odriješeni. “*Svatko je sapet uzadima vlastitih grijeha*” (Izr 5, 22); a ništa se ne odrješuje izvan Crkve. Onome što već četiri dana bijaše mrtav bilo je rečeno: “*Lazare, izađi van!*” I on povezanih ruku i nogu izađe iz groba. Gospodin ga budi, da mrtvac izađe iz groba; dira srce, da van izađe ispovijedanje grijeha. No, još je malo svezan. Dakle, pošto je Lazar izašao iz groba, učenicima, kojima je rečeno: “*Što budete odriješili na zemlji, bit će odriješeno i na nebu*”, Gospodin reče: “*Odriješite ga i pustite neka ide!*” (Iv 11, 43). Sam ga je uskrisio, ali odriješio ga je po svojim učenicima.

Nadalje, u Petru je označena snaga Crkve. Slijedio je Gospodina koji je išao ususret svojoj mucu pa se pokazala njegova slabost, budući da je od neke ženetine upitan odgovorio kako Gospodina ne pozna. Eto, onaj veliki ljubitelj u trenu je postao otpadnik. Sebe je ponovno našao onaj koji je o sebi mislio tako oholo. Kao što znate, rekao je: “*Gospodine, bit ću uza te sve do smrti: pa budem li morao, i život ću za tebe položiti!*” (usp. Mt 26, 33; Iv 13, 37). Stvari su se odvile kako je Liječnik bio rekao; nipošto se ne bi moglo ostvariti ono što je bolesnik bio namislio. A potom? Gospodin je na nj svrnuo pogled. Tako je zapisano, tako veli Evanđelje: “*Gospodin se obazre i upre pogled u Petra, a on izađe te gorko zaplaka*” (usp. Lk 22, 61). Izađe van, tj. ispovjedi svoj grijeh. Gorko zaplaka onaj koji je znao ljubiti. Nakon gorčine boli uslijedila je slast ljubavi.

(Augustin, *Govor* 295, 2-3)

3. MNOŠTVO JEZIKA VIŠE NIJE POTREBNO

Zar se sada ne daje Duh Sveti? Tko tako misli, nije ga dostojan primiti. Dariva se i sada. Zašto onda nitko ne govori jezicima svijju

naroda, kao što nekoć govorahu oni koji njime bijahu ispunjeni? Zašto? Zato što se sada ispunilo ono što je to govorenje označavalo. A što to? Cijela je Crkva tada bila u samo jednoj kući i primila je Duha Svetoga: bijaše malobrojna, ali u jezicima čitavoga svijeta. Evo što označava ta činjenica. Što, naime, znači da je ona malena Crkva govorila jezicima svih naroda, ako li ne ovu zbilju ove naše Crkve, koja od istoka do zapada govori jezicima sviju naroda? Danas se obistinjuje ono što je onda naznačeno. Čuli smo, vidimo. “*Počuj, kćeri, i vidi*” (Ps 45, 11); rečeno je: Počuj obećanje, vidi njegovo ispunjenje. Tvoj te Bog nije prevario; nije te prevario tvoj Zaručnik, nije te prevario onaj koji te obdario svojom krvlju; nije te prevario onaj koji te od od ružne preobrazio u krasnu i od nečiste učinio te neokaljanom djevicom. Ti si sama sebi obećana; obećana u malom broju, ispunjena u velikome.

(Augustin, *Govor* 267, 3)

4. MIR PLOD LJUBAVI

Doista nipošto nije izvrstan pothvat mir zazivati riječima, a djelima ga razarati. Usnama se teži jednome, a postiže se suprotan učinak! Riječima se kaže: složimo se!, a onda se zapravo traži da drugi popusti.

I ja želim mir; ne samo da ga želim, nego ga i zazivam! No, mislim na Kristov mir, pravi mir, mir bez ostataka neprijateljstva, mir koji u sebi ne snuje rat; ne mir koji protivnike podjarmljuje, nego mir koji nas u prijateljstvu sjedinjuje!

Zašto ugnjetavanje nazivamo mirom? Zašto sve ne nazivamo njegovim pravim imenom? Postoji li mržnja? Onda recimo da postoji neprijateljstvo! Samo gdje je ljubav recimo da je mir! Ne, ja ne razdirem Crkve niti se isključujem iz zajedništva Otaca! Još od povoja, ako smijem tako reći, hranjen sam mlijekom katoličanstva. I smatram da Crkvi nitko ne pripada više od onoga tko nikada nije bio krivovjerac. Ipak, ne poznam mira koji bi mogao postojati bez ljubavi, ni zajedništva koje ne bi vodilo računa o miru. U Evanđelju čitamo: “*Ako prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom; idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi svoj dar*” (Mt 5, 23-24).

Ako onda kad nismo u miru ne možemo prinijeti svoj dar, tim više promisli možemo li primiti Tijelo Kristovo! Kakva li je moja savjest, ako primivši Kristovu Euharistiju odgovorim “*Amen*”, dok naprotiv, sumnjam u ljubav onoga tko mi je pruža?

(Jeronim, *Epistolae*, 82, 2)

(preveo Branko Jozić)